

CENTRALE RAAD VAN BEROEP

AWW 1986/1

UITSpraak

in het geding tussen:

het bestuur der Sociale Verzekeringsbank, eiser,

en

B.A.G. K.-L., te G. (Duitsland), gedaagde

I. ONTSTAAN EN LOOP VAN HET GEDING

Onder dagtekening 16 juli 1984 heeft eiser aan gedaagde mededeling gedaan van de, gezien haar op 26 september 1983 ingediende aanvraag om weduwenpensioen ingevolge de Algemene Weduwen- en Wezenwet, genomen beslissing dat haar zulk een pensioen niet toekomt en mitsdien de aanvraag is afgewezen.

Daartoe is in die beslissing overwogen: `dat bovengenoemde aanvraag is geschied in verband met het overlijden op 23 september 1983 van K., echtgenoot van aanvraagster;

dat hij op de dag van zijn overlijden geen ingezetene was en niet verzekerd was krachtens de Algemene Weduwen- en Wezenwet;

dat hij evenmin met toepassing van Koninklijk Besluit van 19 oktober 1976 S 557 zoals laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 1 juli 1980 S 388 als verzekerde krachtens de Algemene Weduwen- en Wezenwet kan worden aangemerkt;

dat hij verzekerd is geweest krachtens de Duitse renteverzekering;

dat door de Landesversicherungsanstalt Westfalen te Munster blijkens de kennisgeving van beslissing van 30 november 1983 nummer: 11 040712 K 065 aan aanvraagster met ingang van 1 oktober 1983 een weduwenrente krachtens de Duitse renteverzekering is toegekend;

dat voor de Nederlandse verzekering van haar echtgenoot in totaal 7 maanden en 30 dagen in aanmerking kunnen worden genomen;

dat geen aanspraak kan worden gemaakt op het gevraagde pensioen met samentelling van Nederlandse en Duitse tijdvakken van verzekering en/of wonen, aangezien het vereiste minimum van een jaar als bedoeld in art. 48 eerste lid van Verordening nr. 1408/71 (EEG)

van de Raad van Europese Gemeenschappen niet in rekening kan worden gebracht; gelet op art. 2, 3, 7, 8, 13 en 14 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet en art. 36 Verordening nr. 574/72 (EEG);

beslist dat aan de weduwe zulk een pensioen niet toekomt en wijst mitsdien de aanvraag af.'

De Raad van Beroep te Amsterdam heeft bij uitspraak van 10 februari 1986 het door gedaagde tegen deze beslissing ingestelde beroep gegrond verklaard en de bestreden beslissing vernietigd in zoverre daarbij gedaagdes aanvraag om Nederlands weduwenpensioen geheel is afgewezen onder bepaling dat eiser een nieuwe beslissing dient te nemen met inachtneming van hetgeen in die uitspraak is overwogen.

Eiser is van deze uitspraak bij de Raad in hoger beroep gekomen. In een aanvullend beroepschrift van 29 september 1986 zijn de gronden vervat van het verzoek aan de Raad om de aangevallen uitspraak te vernietigen. Het aanvullend beroepschrift is in fotokopie aan deze uitspraak gehecht.

Het geding is behandeld ter terechtzitting van de Raad, gehouden op 10 oktober 1990, waar eiser zich heeft doen vertegenwoordigen door mr. R.A. Z., werkzaam bij de Sociale Verzekeringsbank, en gedaagde niet is verschenen.

II. MOTIVERING

De Raad neemt op grond van de gedingstukken en het verhandelde te zijner terechtzitting de volgende feiten als vaststaand aan.

Gedaagde, geboren op 16 augustus 1920, is sinds 23 september 1983 weduwe van K. K., geboren op 4 juli 1912 te G. (Duitsland), hierna: K. Zij waren op 21 december 1940 te G. gehuwd. K. is gedurende het tijdvak van 1 april 1929 tot en met 31 december 1931 in Nederland werkzaam geweest. In deze periode waren voor hem 32 rentezegels ingevolge de Invaliditeitswet (hierna: IW) geplakt. Van 1 januari 1926 tot en met 30 december 1928 en van 1 januari 1932 tot en met 31 januari 1976 heeft K. als werknemer in Duitsland gewerkt en 'Plichtbeitrage' betaald ingevolge de Duitse Arbeiterrentenversicherung. Verder was er een tweetal korte 'Ausfallzeite' als tijdvakken van verzekering. Nadien ontving hij tot zijn overlijden een Duits ouderdomspensioen. Bij de berekening van dit aan haar echtgenoot blijkens de desbetreffende beslissing met ingang van 1 februari 1976 toegekende ouderdomspensioen is over de periode 1 januari 1926 tot 1 januari 1957 (372 maanden) in aanmerking genomen dat de som van de door K. in Duitsland vervulde tijdvakken van verzekering 318 maanden omvat, welk aantal is vermeerderd met een Pauschale Ausfallzeit van 47 maanden.

Aan gedaagde is door de Landesversicherungsanstalt Westfalen te Munster blijkens de kennisgeving van de beslissing van 30 november 1983 een weduwenrente krachtens de Duitse renteverzekering toegekend. Bij de vaststelling van deze Duitse weduwenrente zijn in aanmerking genomen 364 maanden (inclusief 47 maanden Pauschale Ausfallzeit). Eiser heeft bij de bestreden beslissing afwijzend beslist op gedaagdes aanvraag om een (geprorateerd) weduwenpensioen ingevolge de Algemene Weduwen- en Wezenwet (hierna: AWW).

De eerste rechter heeft, onder meer met verwijzing naar de arresten van het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen van 9 december 1982, zaak 76/82 (Malfitano, RSV 1983, nr. 212) en van 2 februari 1984, zaak 285/82 (Derks, RSV 1984, nr. 225) geoordeeld dat art. 48, eerste lid, van EEG-Verordening nr. 1408/71 (hierna: Vo. 1408/71) in casu toepassing mist en dat eiser bij de bestreden beslissing ten onrechte geen rekening heeft gehouden met het tijdvak van verzekering van acht maanden dat gedaagdes echtgenoot geacht moet worden krachtens de AWW te hebben vervuld.

Te dien aanzien bracht de gemachtigde van eiser - onder meer - ter terechtzitting van de Raad het volgende - een andere benadering dan in het onder I genoemde aanvullend beroepschrift behelzende - standpunt naar voren: Het arrest-Malfitano - waarin onder meer wordt gesteld dat aan de werknemer die eenmaal het minimumtijdvak van verzekering voor het ontstaan van een uitkeringsaanspraak heeft vervuld, niet kan worden tegengeworpen dat hij op het tijdstip van intreden van de verzekerde gebeurtenis niet meer verzekerd was -, heeft naar eisers opvatting zowel voor AWW-verzekeringstijdvakken als voor tijdvakken voor 1 oktober 1959 (datum van inwerkingtreding van de AWW) in beginsel betekenis. Dat geen wachttijd behoeft te zijn vervuld voor het openen van het recht op een weduwenpensioen staat hieraan niet in de weg, nu iedere dag van verzekering bij het intreden van de verzekerde gebeurtenis in beginsel een aanspraak op een weduwenpensioen opent.

K. was gedurende het tijdvak van 1 april 1929 tot en met 31 december 1931 onderworpen aan de IW. Ingevolge art. 81a van de IW had een weduwe recht op een weduwenrente, onder meer in het geval haar echtgenoot 40 premies in rekening kon doen brengen. Gelet op die voorwaarde zou bij een onafgebroken IW-verzekering volgens de gemachtigde van eiser een tijdvak van 40 weken - derhalve: minder dan een jaar - reeds voldoende zijn voor het ontstaan van een aanspraak op een pensioen, waarmee, geheel conform het arrest-Malfitano, aan een aldus geopende aanspraak art. 48, eerste lid, van Vo. 1408/71 niet zou mogen worden tegengeworpen. Gelet op het uit de gedingstukken naar voren komende feit dat gedaagdes echtgenoot slechts 32 premies ingevolge de IW in rekening kon doen brengen, bestaat er naar het oordeel van eiser in casu geen grond om conform evengenoemd arrest Malfitano een (geprorateerd) AWW-pensioen toe te kennen. Naar eisers zienswijze blijft derhalve in casu art. 48, eerste lid, Vo. 1408/71 onverkort van toepassing.

De Raad dient in dit geding de vraag te beantwoorden of eiser terecht en op goede gronden gedaagdes aanvraag om een AWW-pensioen heeft afgewezen, daar haar echtgenoot ten tijde van zijn overlijden niet verzekerd was ingevolge de AWW en een aanspraak onder toepassing van de Vo. 1408/71 niet in aanmerking kan worden genomen. Voorts of te dezen art. 48, eerste lid, van de Vo. 1408/71 toepasselijk is.

De Raad overweegt dienaangaande het volgende.

Met verwijzing naar art. 1, onder j, van Vo. 1408/71 is de Raad van oordeel dat, aangezien de aanspraken op een (geprorateerd) weduwenpensioen krachtens de AWW voor gedaagde moeten worden beoordeeld naar de datum waarop haar echtgenoot overleed, in beginsel het recht van toepassing is zoals dat gold ten tijde van het overlijden van haar echtgenoot (23 september 1983), tenzij in de opeenvolgende toepasselijke communautaire of nationale regelingen overgangsrecht is geformuleerd dat tot een andere conclusie dient te leiden. Van een dergelijk overgangsrecht is de Raad niet gebleken. Dit betekent onder meer dat het karakter van de Nederlandse wettelijke regeling ten tijde van de verzekerde gebeurtenis - in het onderhavige geval met name het karakter van de AWW - bepalend is voor de prealabele keuze welk onderdeel van art. 45 Vo. 1408/71 hier aan de orde is. In aanmerking genomen, dat de AWW noch voor de verkrijging van het recht op uitkering, noch voor de berekening daarvan eisen stelt betreffende de duur van de verzekering, is het vierde lid van genoemd art. 45 hier van toepassing.

Indien in de wettelijke regeling van een Lid-Staat welke de toekenning van uitkeringen afhankelijk stelt van de voorwaarde, dat de werknemer aan deze wettelijke regeling is onderworpen op het tijdstip waarop de verzekerde gebeurtenis zich voordoet, noch voor het verkrijgen van het recht op uitkeringen, noch voor de berekening daarvan eisen zijn gesteld betreffende de duur van de verzekering, wordt ingevolge art. 45, vierde lid, van de Vo. 1408/71 iedere werknemer die niet meer aan deze wettelijke regeling onderworpen is, geacht dit nog steeds te zijn op het tijdstip waarop de verzekerde gebeurtenis zich voordoet, zo hij op dat tijdstip aan de wettelijke regeling van een andere Lid-Staat onderworpen is of, als dit niet het geval is, ingevolge de wettelijke regeling van een andere Lid-Staat recht op uitkeringen kan doen gelden. Laatstgenoemde voorwaarde - aldus de tweede volzin van genoemd vierde lid - wordt geacht te zijn vervuld in het in art. 48, eerste lid, bedoelde geval.

K. was op het moment van zijn overlijden onderworpen aan de wettelijke regeling van de BRD en aan gedaagde is om die reden een Duitse weduwenrente toegewezen, zodat naar het oordeel van de Raad aan de in art. 45, vierde lid, laatste gedeelte van de eerste volzin, van Vo. 1408/71 omschreven voorwaarden is voldaan voor een eventuele aanspraak op een

(geprorateerd) weduwenpensioen ingevolge de AWW. De vraag rijst echter of hier sprake van 'niet meer aan deze wettelijke regeling onderworpen' zijn in de zin van art. 45, vierde lid, dat wil zeggen voor de toepassing van die bepaling eerder wel aan deze wettelijke regeling onderworpen zijn.

De Raad acht te dezen in het bijzonder van belang het arrest van het Hof van Justitie van de EG van 6 juli 1977 (zaak 109/76; Blottner, jurisprudentie 1977, bladzijde 1141), waarin (blz. 1151/1152 t.a.p.) voor recht is verklaard:

'Voor de opening van het recht op uitkering op grond van art. 40 van Verordening 1408/71 ten laste van het orgaan van een Lid-Staat als bedoeld in de aanhef van lid 3 (thans: 4, CRvB) van art. 45, is het in beginsel voldoende als de werknemer die op het tijdstip waarop de verzekerde gebeurtenis zich voordoet aan de wettelijke regeling van een andere Lid-Staat onderworpen is of, als dit niet het geval is, ingevolge de wettelijke regeling van een andere Lid-Staat recht op uitkeringen kan doen gelden, tijdvakken van verzekering of althans van arbeid in loondienst en/of daarmee gelijkgestelde tijdvakken kan aanwijzen, door hem vervuld tijdens de werking van een wettelijke regeling die van kracht was in de tijd dat de werknemer zijn arbeid verrichtte, doch voor de vaststelling van Verordening . 1408/71 buiten werking is getreden, ook al is die regeling van een ander type dan de regeling die gold op het tijdstip waarop de verzekerde gebeurtenis zich voordeed.'

Voor de opening van het recht op uitkering ingevolge genoemd art. 45, derde lid (thans: vierde lid) en voor de interpretatie van het voorheen wel 'aan deze wettelijke bepaling onderworpen' zijn als in die bepaling bedoeld, stelt dit - in het kader van de toepassing van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (hierna: WAO) gewezen - arrest kennelijk niet de eis van verzekering (en derhalve van daadwerkelijke premiebetaling) ingevolge de IW, maar acht het Hof ook voldoende, indien tijdvakken van arbeid in loondienst of daarmee gelijkgestelde tijdvakken kunnen worden aangewezen tijdens het van kracht zijn van de IW.

Laatstgenoemde twee soorten tijdvakken waren nu juist de tijdvakken genoemd in bijlage V, sub H, punt 4, letter a, van Vo. 1408/71, zoals dit bijlage-onderdeel luidde ten tijde van de verzekerde gebeurtenis in die zaak-Blottner, te weten:

'Als tijdvakken van verzekering, vervuld krachtens de Nederlandse WAO worden bij de toepassing van art. 46, lid 2, van de verordening mede aangemerkt de voor 1 juli 1967 in Nederland vervulde tijdvakken van arbeid in loondienst en de daarmee gelijkgestelde tijdvakken.'

Deze bijlage-tijdvakken bevatten kenmerken van de WAO, echter over een periode, dat die wet nog niet bestond. Uit de bewoordingen van genoemd arrest-Blottner blijkt, dat aan dit bijlage-onderdeel ook betekenis moet worden gehecht voor de opening van het recht op uitkering ingevolge art. 45, derde lid (thans: vierde lid), van Vo. 1408/71 en niet slechts bij de toepassing van art. 46, tweede lid, van die verordening.

Een overeenkomstige conclusie dient naar het oordeel van de Raad te gelden met betrekking tot het voor de toepassing van de AWW geschreven bijlage-onderdeel (thans: bijlage VI). De Raad acht daarbij niet van belang, dat de AWW - anders dan de WAO - een volksverzekering is, maar acht veeleer van doorslaggevende betekenis, dat de AWW - evenals de WAO - een wet is, waarbij noch voor het verkrijgen van het recht op uitkering, noch voor de berekening daarvan eisen zijn gesteld betreffende de duur van de verzekering (het in genoemd art. 45, vierde lid, vervatte criterium). In het vorenbedoelde voor de toepassing van de AWW geschreven punt 3 van bijlage VI, sub I, van de Vo. 1408/71 - zoals luidende ten tijde hier van belang - is onder a bepaald:

‘Als tijdvakken van verzekering, vervuld krachtens de Nederlandse AWW, worden bij de toepassing van art. 46, lid 2, verordening mede aangemerkt tijdvakken gelegen voor 1 januari 1959, gedurende welke de werknemer na het bereiken van de 15-jarige leeftijd op Nederlands grondgebied heeft gewoond of gedurende welke hij, op het grondgebied van een andere Lid-Staat wonende, in Nederland arbeid heeft verricht in dienst van een in Nederland gevestigde werkgever.’

Naar de zienswijze van de Raad moet aan dit voor de toepassing van de AWW geschreven bijlage-onderdeel ook betekenis worden gehecht voor de opening van het recht op uitkering ingevolge art. 45, vierde lid, Vo. 1408/71 en niet slechts bij de toepassing van art. 46, tweede lid, van die verordening. Nu derhalve in het kader van dit art. 45, vierde lid, - mede gezien in het licht van genoemd bijlage-onderdeel - bij deze vroegere tijdvakken niet de eis wordt gesteld van verzekering ingevolge de IW - de bijlage-tijdvakken vertonen veeleer kenmerken van de AWW, echter over een periode dat die wet nog niet gold - , kan naar het oordeel van de Raad voor deze tijdvakken niet de eis worden gesteld van een minimumverzekeringsduur als in de IW (als toekenningsvoorwaarde) bedoeld.

In vorengenoemd arrest-Malfitano heeft het Hof - voor zover hier van belang - voor recht verklaard:

2. Art. 48, lid 1, Verordening 1408/71 moet aldus worden uitgelegd dat zelfs al bedraagt het door een werknemer vervulde verzekeringstijdvak minder dan een jaar, het bevoegde orgaan van een Lid-Staat verplicht is invaliditeitsuitkeringen toe te kennen indien de werknemer de minimumwachttijd heeft vervuld die de nationale regeling voor het ontstaan van het recht voorschrijft.

3. Het bevoegde orgaan kan tegenover een werknemer die de minimumwachttijd heeft vervuld, geen beroep doen op een bepaling van nationaal recht waarbij het recht op uitkeringen afhankelijk is gesteld van de voorwaarde dat men in die Lid-Staat moet zijn verzekerd op het tijdstip dat het risico intreedt.’

Hetgeen hier voor recht verklaard is geldt naar de mening van de Raad a fortiori indien een minimumwachttijd voor het ontstaan van het recht in het geheel niet is voorgeschreven, zoals - het vorenoverwogene in aanmerking genomen - in een geval als het onderhavige. Met de eerste rechter is de Raad derhalve van oordeel, dat eiser ten onrechte art. 48, eerste lid, van Vo. 1408/71 in het onderhavige geval van toepassing heeft geacht.

Gelet op het vorenstaande beslist de Raad als volgt.

III. BESLISSING

De Centrale Raad van Beroep,

recht doende in naam der Koningin!

Bevestigt de aangevallen uitspraak.

14 november 1990